

СВЕТЛОСТ И СНАГА ИНДУСТРИЈСКОГ НАСЛЕЂА

POWER AND LIGHT
OF INDUSTRIAL HERITAGE

Галерија 51, Музеј науке и технике
Gallery 51, Museum of Science and Technology

мај - јун 2025. Београд
May - June 2025 Belgrade

FASIH
Future Art Science
Industrial Heritage

Co-funded by
the European Union

СВЕТЛОСТ И СНАГА ИНДУСТРИЈСКОГ НАСЛЕЂА

The Light and Power of Industrial Heritage

Импресум / Imprint

Публикацију издају / Published by:

Музеј науке и технике /
Museum of Science and Technology
Центар за промоцију науке /
Center for the Promotion of Science

За издавача / For the Publisher:

Зоран Левић / Zoran Lević
Данијела Вучићевић / Danijela Vučićević

Уредници / Editors:

Ада Влајић / Ada Vlajić
Добривоје Лале Ерић / Dobrivoje Lale Erić
Иван Станић / Ivan Stanić

Тим FASIH Србија / Team FASIH Serbia:

Добривоје Лале Ерић / Dobrivoje Lale Erić, Ада
Влајић / Ada Vlajić, Иван Станић / Ivan Stanić,
Ирена Шудовић / Irena Šujdović, Јована
Јанков / Jovana Jankov, Зоран Левић / Zoran
Lević, Јелена Меденица / Jelena Medenića,
Весна Попадић / Vesna Popadić, Петар
Лаушевић / Petar Laušević, Владимир Цицвара
/Vladimir Ciccvara, Ђорђе Петровић / Đorđe
Petrović

Визуелни идентитет / Visual Identity:

Слободан Цоба Јовановић /
Slobodan Coba Jovanović

Прелом каталога / Catalog Layout:

Ада Влајић / Ada Vlajić
Иван Станић / Ivan Stanić

Лектура / Proofreading:

Ивана Смолковић / Ivana Smolović

Штампа / Press:

Birograf Comp d.o.o. Београд / Belgrade

Тираж / Print Run:

500

ISBN-978-86-82514-11-4

Захваљујемо се на помоћи при реализацији пројекта: ЈКП Београдске електране, Музеј Николе
Тесле, Музеј Југославије, Ayako Studio, Production Pool, Зоран Безбрадица, Милош Јуришић.

We would like to thank the following for their help with project realisation: PUC Beogradske elektrane,
Nikola Tesla Museum, Museum of Yugoslavia, Ayako Studio, Production Pool, Zoran Bezbradica, Miloš
Jurišić.

Изложбу приређују / Organized by:

Музеј науке и технике /
Museum of Science and Technology
Центар за промоцију науке /
Center for the Promotion of Science

Кустоси изложбе / Exhibition curators:

Добривоје Лале Ерић / Dobrivoje Lale Erić
Ада Влајић / Ada Vlajić
Иван Станић / Ivan Stanić

Аутори радова / Authors of Artworks:

Давор Ереш / Davor Ereš, Марко Пауновић /
Marko Paunović, Иван Шулетић / Ivan Šuletić,
Младен Лазаревић / Mladen Lazarević, Зорана
Милићевић / Zorana Milićević, Ирена Павловић
/ Irena Pavlović, Марко Весић / Marko Vesić,
Предраг Терзић / Predrag Terzić, Сањин
Ђоровић / Sanjin Đorović, Sz. Berlin ± Panic

Дизајн поставке / Exhibition Design:

Ада Влајић / Ada Vlajić
Иван Станић / Ivan Stanić
Зоран Левић / Zoran Lević

Техничка реализација / Technical realisation:

Стефан Јовановић / Stefan Jovanović

Организација / Organisation:

Музеј науке и технике /
Museum of Science and Technology
Центар за промоцију науке /
Center for the Promotion of Science

Штампа / Press:

City Design, Београд / Belgrade

Односи с јавношћу / Public Relations:

Лидија Јакшић / Lidija Jakšić
Сања Шантић / Sanja Šantić

Садржај / Contents

О природи индустријског наслеђа	5
<i>On the Nature of Industrial Heritage</i>	5
Индустријско наслеђе и савремени идентитет	9
<i>Industrial Heritage and Contemporary Identity</i>	9
Изложба	12
<i>Exhibition</i>	12
Биографије учесника	35
<i>Biographies of Participants</i>	35
Изложбе у Ријеци и Трбовљу	44
<i>Exhibitions in Rijeka and Trbovlje</i>	44
Организатори изложбе у Београду	45
<i>Belgrade exhibition organizers</i>	45

О природи индустријског наслеђа

On the Nature of Industrial Heritage

Трагови, пре оживљени некада моћних индустрија су свуда око нас, и називамо их индустријским наслеђем. Попут ма ког симбола прошлих времена – египатских пирамида, грчких храмова и римских арена, хришћанских цркава и османлијских џамија, тврђава, двораца и палата – они представљају јасна сведочанства времена када су настали и вредности које су их обликовале или које су саме стварале. Но, за разлику од свега горе наведеног, што нам представља јасне тачке културних епоха, прошлости и колективног памћења, и које (углавном) чувамо и глорификујемо, или барем повезујемо са неким идиличнијим епохама, индустријско наслеђе има ту невољу да прича причу о нама самим, о свету које је обликовало и у коме данас живимо. У свету који је инхерентно модеран јер је заснован на знањима и вредностима које је свет стекао током 19. и у првој половини 20. века и даље развијао и усавршавао. У свету који је, у коначном, свет обликован науком и технологијом.

Не постоје линије пресека на којима се сусрећу историјска доба, нити прелази из којих једно постаје друго. Једино можемо говорити о процесима, различитим утицајима који одређују доминантне токове који тиме замењују претходна стремљења и системе. Несвесни, полусвесни или заслепљени блештавилом а истопљени под климом краја прве четврти 21. века, углавном не увиђамо везу са овим моћним, монументалним и опомињућим руинама које не могу да упале исте лампице (страхо) поштовања попут урушених цркава и запуштених зидина. А свако од нас се барем некада возио на два, четири или више точкова, јурио по шинама различитих

The traces—or rather the scars—of once mighty industries are everywhere around us, and we call them industrial heritage. Like any symbol of bygone eras—Egyptian pyramids, Greek temples and Roman arenas, Christian churches and Ottoman mosques, fortresses, castles and palaces—they stand as clear witnesses to the periods in which they arose and to the values that shaped them or that they themselves formed. Yet, unlike all of the listed above—landmarks of cultural epochs, collective memory and (for the most part) venerated or at least linked to idyllic pasts—industrial heritage has the misfortune of telling a story about us, about the very world it helped mould and the one in which we still live today. It is a world that is intrinsically modern, as it is founded on the knowledge and values humanity gained during the 19th and the first half of the 20th century and has since continued to develop and refine—a world, ultimately, shaped by science and technology.

There are no intersections where historical periods meet, no thresholds where one era turns into another. We can speak only of processes—of various influences that set new dominant currents and thereby replace earlier aspirations and systems. Unaware, half aware or dazzled by the glare—and melted under the climate—of the closing years of the first quarter of the 21st century, we generally fail to perceive any connection with these powerful, monumental and cautionary ruins, ruins that cannot trigger the same (awe filled) lightbulbs of reverence as crumbling churches or neglected ramparts do. And yet each of us has, at least once, ridden in something with two, four or even more wheels, raced along tracks of different gauges, distances and capabilities; each of us has at least once switched on a cooker, more

ширина, даљина и могућности; свако је барем некада укључио шпорет, чешће отворио фрижидер, и чувао сладолед или коцкице леда у замрзивачу. Свако, уосталом, кликом на прекидач осветли своју собу, стан или кућу; подједнако често, свако пуни неки од својих уређаја преко танког кабла или чак без жица.

Наука развија алате који откривају стварност; у многим научним областима оваква истраживања имају практичну примену; многа научна открића тиме постају технолошке иновације, решења и одговори на (не)постављена питања. Уметност ствара свој свет који може бити пука имагинација, али и реинтерпретација окружења у коме живимо. Подједнако може бити заснован на стварном, као и на потпуно измишљеном. Доводећи научнике и уметнике у раван сарадње, активне размене и заједничких истраживања, покушавамо да иницирамо интердисциплинарна истраживања која могу да, користећи знања, методологије и праксе оба домена креативног стваралаштва, осветле опскурне сфере наших знања и разумевања стварности.

Једна таква иницијатива је и пројекат *FASIH*, као мала, готово интимна сарадња партнерских организација из Београда, Ријеке и Трбовље, заснована са циљем тумачења, разумевања (и визија) могућих дестинација индустријског наслеђа шире регије, кроз три одабрана објекта – целине, као симбола модернистичких тежњи, процеса и развоја ових градова и заједница, којима су припадали у последњих век до два. Циљеви пројекта су скретање пажње на статус, историјат и идентитетски значај ових објеката, повезивање и заједничко деловање разноврсних актера који делују на пољу истраживања, документовања и очувања индустријског наслеђа, као и развој интердисциплинарних сарадњи и пројеката који могу да трансформишу и пренесу суштинске вредности, поруке и визије ових објеката.

Пред вама своја врата отварају прве *FASIH* изложбе, у Трбовљу, Београду и Ријеци, настале на основу отворених позива и одабира победничких решења и аутора, као коначни резултат свега онога

often opened a refrigerator, and stored ice cream—or at least ice cubes—in a freezer. Each of us, finally, with a flick of a switch, lights a room, a flat or a house; just as often, each of us tops up one of our devices via a slender cable—or even without any wires at all.

Science produces knowledge that reveal reality; in many scientific fields such investigations have practical applications, and many scientific discoveries thus become technological innovations—solutions and answers to (un) asked / (un)posed questions. Art, meanwhile, creates its own world, which can be pure imagination, or a reinterpretation of the world we live in. It can be grounded equally in the real or the wholly invented. By bringing scientists and artists into a space of cooperation, active exchange, and joint exploration, we aim to spark interdisciplinary research that—by drawing on the knowledge, methodologies, and practices of both creative domains—can illuminate the obscure corners of our knowledge and understanding of reality.

One such initiative is the *FASIH* project: a small, almost intimate collaboration among partner organisations from Belgrade, Rijeka, and Trbovlje. Its purpose is to interpret, understand and envision possible industrial heritage destinations across the wider region through three selected sites—comprehensive complexes that symbolise the modernist ambitions, processes, and development of these cities and their communities over the past century or two. The project seeks to draw attention to the status, history, and identity forming significance of these sites; to connect and mobilise the diverse actors engaged in researching, documenting, and preserving industrial heritage; and to foster interdisciplinary collaborations and projects capable of transforming and conveying the essential values, messages and visions embodied in these locations.

The first *FASIH* exhibitions are now opening their doors in Trbovlje, Belgrade and Rijeka. Developed through open calls and the selection of winning proposals and authors, these shows represent the culmination of everything the project teams, external partners, and collaborators have accomplished over the past two and a half years. Ten art/

на чему су пројектни тимови и екстерни партнери и сарадници радили у претходне две и по године. Десет тако насталих и реализованих art+science продукција премијерно излази пред публику, како би донеле другачије слике, звукове и представе индустријског наслеђа Југоисточне Европе, на релевантним примерима из Хрватске, Словеније и Србије.

Уколико сте у прилици, након обиласка неке од наших изложби, покушајте да обиђете ове објекте и да их сагледате из личне перспективе. Да у њих учитате себе, оно што радите, оно где сте били и чега се сећате, и да покушате да идентификујете своју везу с њима. Попут аутора десет изложених радова, пробајте да креирате визију друштва, окружења, заједнице, свесних свога наслеђа и идентитета, преломљених кроз призму објеката које посматрате. Покушајте да разумете ко смо и зашто смо ту где се управо сада налазимо, и у простору и у времену. А ми ћемо вас затим обавестити о даљим корацима...

Добривоје Лале Ерић,
руководилац пројекта FASIH
Центар за промоцију науке

science productions will premiere before the public, offering new images, sounds, and interpretations of Southeast Europe's industrial heritage through exemplary sites in Croatia, Slovenia and Serbia.

If you can, after visiting our exhibition, try to explore the featured sites themselves and view them from your own perspective. Project yourself into them—your work, your experiences, your memories—and see whether you can establish your personal connection to these places. Like the creators of the ten exhibited works, try to imagine a society, an environment, a community conscious of its heritage and identity, refracted through the lens of the objects you observe. Try to understand who we are and why we find ourselves where we do—both in space and in time. Meanwhile, we will keep you informed of the next steps...

Добривоје Лале Ерић,
FASIH Project Manager
Center for the Promotion of Science

* Translation into English Saša Vasić

Индустријско наслеђе и савремени идентитет

Industrial Heritage and Contemporary Identity

Термоелектрана *Снага и светлост* саграђена је на десној обали Дунава, у периоду од 1930. до 1932. године, према пројекту Швајцарског друштва за електрификацију и саобраћај из Базела. Исто друштво је добило и концесију за испоруку електричне енергије у главном граду Краљевине Југославије. У време када је подигнута, била је највећи објекат ове врсте у Београду. Пуштена је у пробни рад 1932, када је преузела функцију прве, старе општинске централе из 1892. године. За подизање термоелектране је одабрана локација крај реке због могућности снабдевања неопходном количином воде и транспорта угља воденим путем. Комплекс се састоји из зграде електране, порталног крана са рукавцем, пумпне станице и филтерског постројења. Функционална подела електране видљива је и у конструктивно-обликовном решењу објекта. Архитектура зграде, као и читавог комплекса одражава модернистичка схватања, актуелна за европску градитељску праксу међуратног периода.

Изградњом термоелектране *Снага и светлост* први пут се у Београду користила нисконапонска дистрибутивна мрежа за напајање наизменичном струјом, а потом је значајно допринела унапређењу електроенергетског система града. Електрификација Београда омогућила је примену нових техничких и технолошких достигнућа у саобраћају и телекомуникацијама и променила навике људи, што је за последицу имало и ново социјално профилисање градског становништва. У функцији је била све до 1969. године.

The thermal power plant *Snaga i svetlost* was built on the right bank of the Danube between 1930 and 1932, according to the design of the Swiss Society for Electrification and Transport based in Basel. This same company was granted a concession to supply electricity to the capital of the Kingdom of Yugoslavia. At the time, it was the largest facility of its kind in Belgrade. The plant began trial operations in 1932, taking over the role of the city's first municipal power station, originally established in 1892. The riverside location was strategically chosen for its access to water—crucial for cooling—and for the ease of transporting coal via waterway. The complex consists of the main power plant building, a portal crane with a river inlet, a pumping station, and a filtration facility. Its functional organization is clearly reflected in the structural and formal design. The architecture of the plant and the entire complex reflects modernist ideals, in line with European architectural practices of the interwar period

With the construction of *Snaga i svetlost*, Belgrade for the first time implemented a low-voltage alternating current distribution network. This development significantly enhanced the city's energy infrastructure. Electrification enabled the application of new technological innovations in transport and telecommunications, altering daily life and contributing to the reshaping of Belgrade's social fabric. The plant remained operational until 1969.

Today, *Snaga i svetlost* is recognized as a significant industrial complex with considerable architectural, urban, and cultural-historical value. Positioned on the Danube's right bank and marked by its distinctive industrial

Термоелектрана данас представља значајан индустријски комплекс, који због својих архитектонско-урбанистичких и културно-историјских вредности заузима важно место у друштвеној и градитељској прошлости Београда. Својим положајем уз обалу реке и сам рукавац, као и специфичном архитектуром индустријског комплекса, формира маркантну и препознатљиву визуру Београда на десној обали Дунава с једне и историјског језгра града с друге стране.

Савремени идентитет *Снаге и светлости* јесте у интерпретацији њене историјске вредности и у њеном савременом економском, социјалном и културном контексту. Потенцијал овог места неоспоран је, али ревитализацију не треба доживљавати као пуку реконструкцију споменика прошлости, већ је потребно на историји овог места створити одрживи градски простор који ће баштинити индустријски прошлост и бити отворен како за локалну заједницу, тако и за туристе.

У оквиру изложбеног дела пројекта FASIH представљени су радови уметника који су термоелектрану *Снага и светлост* посматрали не само као индустријски споменик, већ као жив организам — простор сећања, имагинације и трансформације. Термоелектрана је постала катализатор за уметничко промишљање прошлости, садашњости и будућности.

Кроз различите медије — звук, светло, покрет, дигиталну манипулацију, биолошки материјал и интерактивне форме — учесници изложбе су истраживали потенцијал уметности да на технолошки нове начине оживе напуштен простор термоелектране. У фокусу им је био однос између материјалног наслеђа и савремених технологија, као и питање како индустријски пејзаж може бити пренесен у нову сферу значења кроз сензорне, визуелне и аудитивне доживљаје.

Уметници су кроз радове активирали простор термоелектране као место рефлексije и стварања — не само као сведочанство прошлог времена, већ и као позив на другачије читање. На тај начин термоцентра је постала платформа за

architecture, the site forms a striking and recognizable part of Belgrade's panorama—facing both the river and the historic urban core of the city.

The contemporary identity of *Snaga i svetlost* lies in the reinterpretation of its historical significance within today's economic, social, and cultural context. The site holds undeniable potential, but its revitalization should not be understood as a mere reconstruction of a monument to the past. Rather, it must be conceived as the creation of a sustainable urban space—one that preserves the site's industrial legacy while remaining open to both local communities and visitors.

As part of the FASIH project's exhibition program, a series of works were presented by artists who approached *Snaga i svetlost* not simply as an industrial monument, but as a living organism—a space of memory, imagination, and transformation. The power plant became a catalyst for artistic engagement with the past, present, and future.

Through various media—sound, light, movement, digital manipulation, biological materials, and interactive forms—the participating artists explored how art, through technological innovation, can reanimate an abandoned industrial space. The focus was on the intersection of material heritage and contemporary technology, and on how industrial landscapes can be recontextualized through sensory, visual, and auditory experiences.

The artworks transformed the thermal power plant into a site of both reflection and creation—not only as a historical witness, but as a prompt for new interpretations. In this way, the plant became a platform for questioning what it means to preserve industrial heritage through continuous dialogue with its identity and latent potential.

Artistic interventions reanimated the building and grounds as a hybrid space—where industrial archaeology meets contemporary artistic practice. A site that once generated energy and was later abandoned for decades has, through artistic engagement, become a space of contemplation—on endurance, decay, and the possibility of new beginnings.

промишљање о томе шта значи очувати индустријско наслеђе кроз непрестано покретање дијалога са његовим идентитетом и потенцијалом.

Уметнички радови су оживели зграду и простор термоелектране као хибридни простор у коме се укрштају индустријска археологија и савремена уметничка пракса. Место које је некада производило енергију, а потом деценијама било препуштено пропадању, трансформисано је кроз уметничку праксу у простор контемплације — о трајању, пропадању и могућностима нових почетака.

Пројекат *FASIH* тиме је иницирао процес колективне рефлексije и вредновања, у коме публика више није пасивни посматрач, већ равноправни учесник у дијалогу са простором. Изложба није само показала шта термоелектрана јесте или је била, већ је понудила сценарије за оно што она може постати. Тако је простор некадашње термоцентрале добио новоосмишљени идентитет као савремени културни ентитет, у сталном процесу преображаја и комуникације са својом околином.

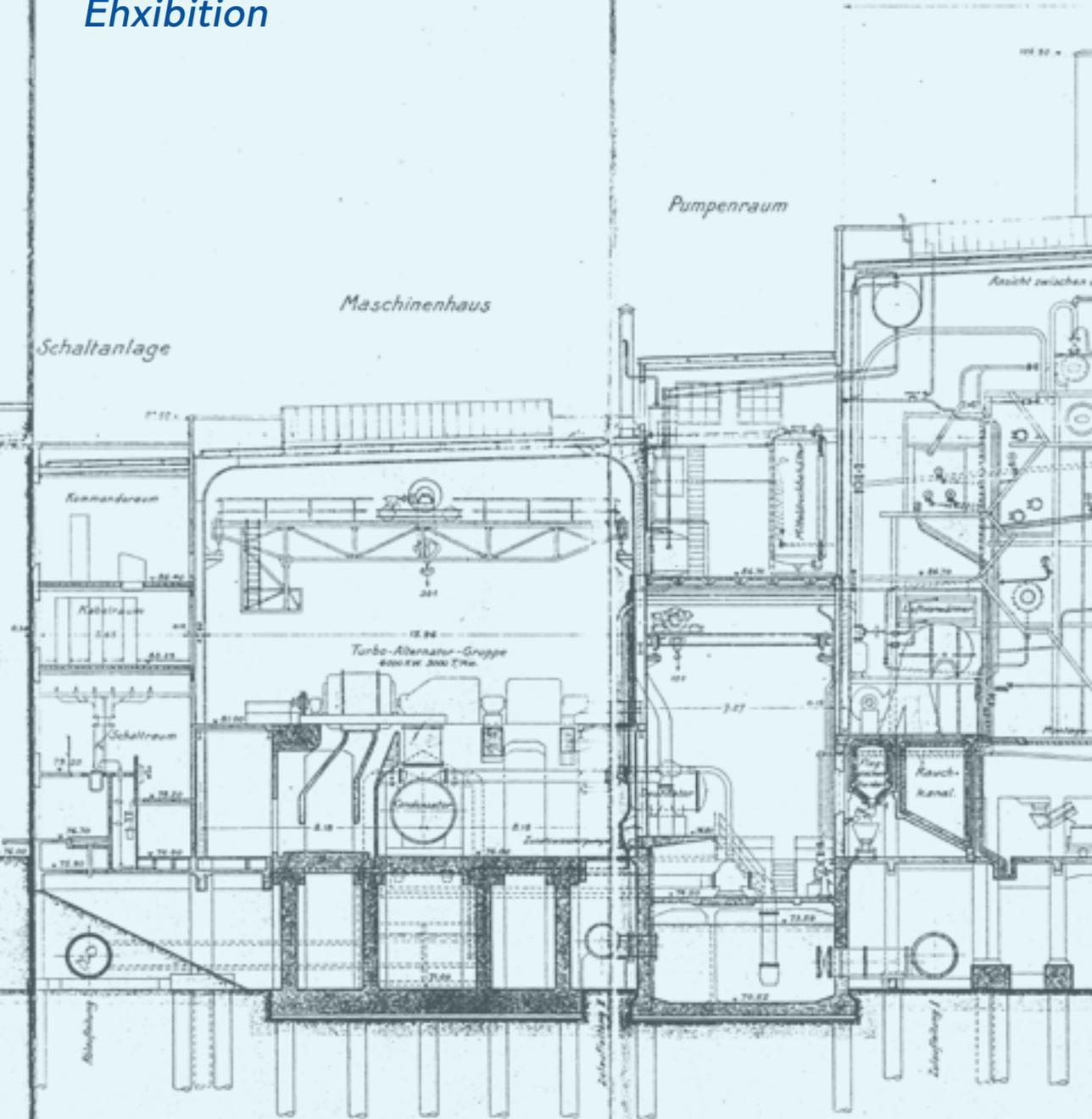
Ада Влајић и Иван Станић,
кустоси изложбе *FASIH*
Музеј науке и технике

The *FASIH* project thus initiated a process of collective reflection and reevaluation, turning the audience into active participants in an ongoing dialogue with the space. The exhibition did not merely present what the plant was or is, but offered imaginative visions of what it might become. In doing so, the former thermal power station acquired a reimagined identity—as a contemporary cultural entity in constant transformation and interaction with its surroundings.

Ada Vlajić and Ivan Stanić,

FASIH Exhibition curators
Museum of Science and Technology

Изложба Exhibition

Отисак „Снага и светлост“

Давор Ереш, Марко Пауновић, Иван Шулетић и Младен Лазаревић
Мултимедијална инсталација, 2025.

Идеја пројекта је да укаже на непоновљивост звука као звучног записа који има капацитет да истовремено резонира слојевитост и специфичност простора. Пројекат посматра просторни комплекс термоелектране *Снага и светлост* не само као архитектонску структуру, већ као сложени еко-систем природних и изграђених карактеристика простора. Пројекат је усмерен ка активирању звука као специфичног капацитета не визуелне процедуре која треба да нагласи посебност посматране локације.

Намера је била да се кроз пројекат, који је усмерен на сензибилизацију и подстицање „ослушкивања“, нагласи јединственост природе урбаног пејзажа, који је генерисан специфичношћу комплекса термоелектране *Снага и светлост* (у чијем се центру налази). У оквиру тачака конструисаног поља снимања и слушања, биће издвојени и интердисциплинарно испреплетани фрагменти просторних структура и природног окружења.

У том контексту, интердисциплинарност подразумева примену знања и вештина стручњака из области архитектуре и звучног инжењеринга, програмирања и електроинжењеринга, као и визуелних уметности. Овај вид сарадње и испреплетаност дисциплинарних области

треба да омогући откривање специфичних својстава, услова и особености простора индустријског наслеђа који је предмет истраживања. Процес рада почиње од карактеристика архитектуре, преко водено-урбаног пејзажа, до стања различитих еко-система које они заједно стварају, са фокусом на присуство и преклапање технолошких и просторних аспеката индустријског наслеђа са феноменима урбане флоре и фауне.

Циљ оваквог приступа је да се поље доминантно визуелне културе посматрања отвори и за иновативне, интердисциплинарне когнитивне процесе у којима је звучни запис истовремено документ и извор за генерисање имагинације и креативне интерпретације. Иновативност процеса нуди неочекиване и визуелно апстрактније процедуре за формирање знања о специфичностима индустријског наслеђа и његовој нераздвојивости од природног окружења.

An imprint of "Power and Light"

Davor Ereš, Marko Paunović, Ivan Šuletić, Mladen Lazarević
Multimedia installation, 2025

The idea of the project is to express the irreplaceability of sound as a recording that has the capacity to resonate both the stratification and specificity of space simultaneously. The project observes the spatial complex of thermal plant Power and Light not only as an architectural structure but as one complex ecology of natural and built properties of the space. The project strategy is aimed at ensuring that sound is activated as a specific capacity of a non-visual procedure that should highlight the particularity of "observed" location.

The intention of the project is to focus on sensitizing and encouraging "listening" to the uniqueness of the nature of the urban landscape, which is generated by the uniqueness of the thermal power plant complex Power and Light (in the center of which it is located).

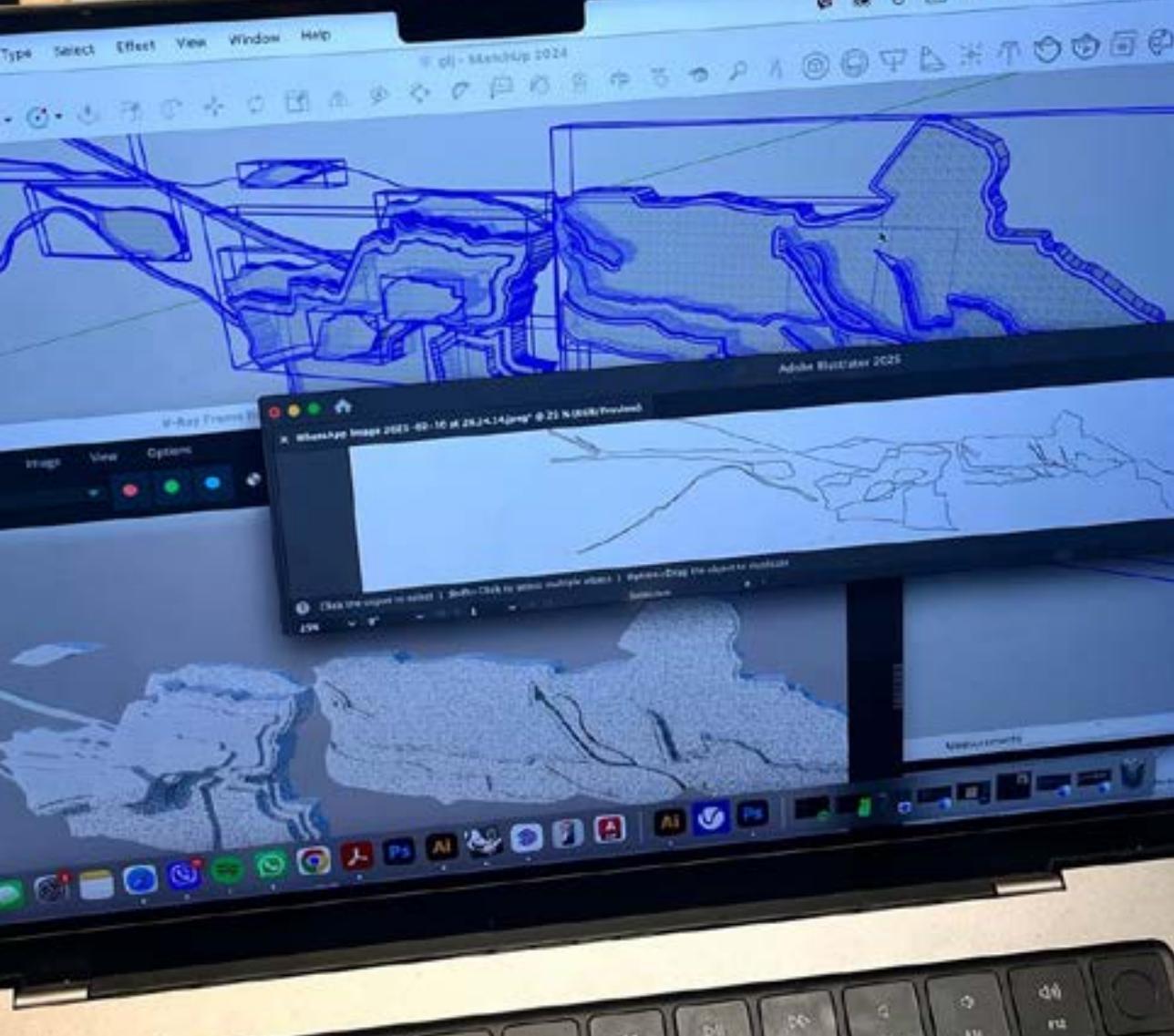
Within the points of the constructed field of recording and listening, the idea is single out and interdisciplinary interweave fragments of spatial structures and natural environment.

In this context interdisciplinarity implies applying the knowledge and skills of the professions of architects and sound engineer, programmer electrical engineer and visual

artist. Such a cooperative profile and interweave of disciplinary fields should enable the detection of specific properties, conditions and characteristics of the area of the industrial heritage complex in question. The procedure starts from properties architecture through the characteristics of the water-urban landscape to the state of different ecologies that they create, focusing attention on the presence and overlapping of technological and spatial aspects of industrial heritage with phenomena of urban flora and fauna.

The goal of this approach is to open the field of dominantly visual culture of observation to innovative interdisciplinary cognitive processes in which the audio record is simultaneously document and source for generating imagination and creative interpretation. Innovation of the process offers unexpected and more visually abstract procedures for the formation of knowledge about specifics of the industrial heritage and its inseparability from the natural environment.

#За снагу и светлост – Кратка историја будућности

Зорана Милићевић, Ирена Павловић и Марко Весић
Мултимедијална инсталација, 2025.

Трансдисциплинарни пројекат обухвата неколико уметничких и истраживачких дисциплина и као резултат представља сложену изложбену поставку фокусирану на различите облике уметничке транспозиције индустријског наслеђа, односно, термоелектране *Снага и светлост*. Инсталација укључује живу скулптуру која комуницира идеју трајања и пролазности. Састоји се од биокомпозитног материјала — гљиве, као и дигиталне фотографије и просторне интервенције креиране на пронађеним елементима из термоелектране; информативни материјал о простору и историји термоелектране, одштампан на специјално дизајнираном рециклираном папиру; звучну инсталацију која представља производ синтетичке, софтверски обрађене звучне грађе, настале семпловањем у реалном индустријском простору; видео материјал базиран на идеји чулне рециклаже, који призива концепт монтаже и дигиталне документације коришћењем различитих технологија; пројектне цртеже и реконструисане грађевинске елементе направљене од биоматеријала, који ће бити постављени на висини, изнад пројекције. Сваки елемент пројекта фокусиран је на одређено чуло или појам који позива на просторност, историјску димензију и пролазност индустријског објекта, док звук служи као обједињавајући елемент кроз који се посматрач креће.

Даље, док се видео материјал приказује на зиду, а пројекције на коцки у углу простора, дигиталне фотографије ће бити постављене у лајт боксовима, што ће поред додатног амбијенталног осветљења обезбедити и специфичну исијавање.

Значајан део пројекта чини и концепт пренамене, због чега су биоматеријали у првом плану, а целокупна атмосфера пројекта треба да симулира лабораторијске услове. На тај начин ствара се простор у којем се публика креће између уметничких артефаката и „малих истраживачких елемената“ који имају за циљ да прикажу потенцијални правац будуће индустрије и колико простора би можда требало да јој буде уступљено у односу на природне ресурсе. Специфичност инсталације је у сталном кретању између музичког, визуелног и просторног стваралаштва, као и у концептима који су се спонтано појавили у размишљању о индустријском наслеђу и самој електрани, чију аутентичну природу аутори желе да представе публици.

Сарадници: др Александар Кнежевић (Биолошки факултет), Дамјан Јовановић (Позориште Чича Мича), Тамара Рајинац (Факултет музичке уметности), Марко Пљевљаџић (*Next Gen Design Lab* д.о.о.), Косто Маловић, музичар.

#For Power and Light – A Brief History of the Future

Zorana Milićević, Irena Pavlović and Marko Vesić

Multimedia installation, 2025

Considering this is a transdisciplinary project encompassing several artistic and research disciplines, the result presents a complex exhibition setup focused on various forms of artistic transpositions of industrial heritage or, more specifically, the Thermal power plant Power and Light.

The installation includes a living sculpture whose form communicates the idea of duration and transience, based on a bio-composite material, fungus (created in collaboration with the Faculty of Biology); digital photographs and spatial interventions made on found elements from the thermal power plant; informational materials about the space and history of the thermal power plant, printed on specially designed recycled paper; a sound installation that represents the product of synthetic, software-based sound processing after being sampled in a real industrial space; video material based on the idea of sensory recycling, evoking the concept of montage and digital documentation through various technologies; project blueprints and recreated construction elements using biomaterials, which will be suspended above the projection. Each element of the project is focused on a specific sense or concept that evokes the spatiality, historicity, and transience of the industrial facility, while sound serves as the unifying element through which the observer moves.

Furthermore, while the video material will be displayed on a white wall and projections on a cube in the corner of the space, digital photographs will be placed in lightboxes,

providing, in addition to ambient lighting, a specific illumination.

Exhibits from the thermal power plant will be placed on pedestals, as well as the living sculpture, while certain elements will be suspended – such as recycled papers designed according to the dimensions of the thermal power plant's front windows. A significant part of the project is also the concept of repurposing, which is why biomaterials are in the foreground, while the overall atmosphere of the project should simulate laboratory conditions. In this way, we have created a space where the audience moves between artistic artifacts as well as "small research elements" intended to demonstrate the potential direction of future industry and how much space should be allocated to it in relation to natural resources. Ultimately, the strength of this project lies in the constant movement between musical, visual, and spatial creation, as well as the concepts that emerged naturally in the contemplation of the thermal power plant's industrial heritage, whose authentic nature the authors aim to present to the audience.

Credits: Dr. Aleksandar Knežević (Faculty of Biology), Damjan Jovanović (Čiča Miča's Theater), Tamara Rajinac (Faculty of Music), Marko Pljevaljčić (Next Gen Design Lab d.o.o.), Kosto Malović, musician.

Светлосни ток

Предраг Терзић

ВР инсталација, 2025.

Индустријске зграде представљају сведочанство технолошког развоја и промена у ритму живота током 20. века. Те зграде често задржавају утисак људског рада, функционалне естетике и снаге колективне воље. Међутим, када објекти изађу из употребе, постају тачка прелома између прошлости и садашњости — симбол пропадања, али и потенцијала за креативну трансформацију.

Термоелектрана *Снага и светлост* изграђена је 1932. године као део планираног система електрификације Београда и симболизовала је технолошки напредак и урбанизацију тог доба. Пројектована у модернистичком стилу, електрана није била само утилитарна грађевина, већ и естетски израз инжењерских и архитектонских стремљења свог времена. Током година, електрана је пала у заборав и постала део запушеног индустријског пејзажа.

Кроз пројекат *Светлосни ток*, који поред технолошке софистицираности носи и снажан друштвени ангажман, поставља се пример како савремена уметност може бити покретач промена и дубоке рефлексije о културном наслеђу. Ово имерзивно уметничко дело користи комбинацију *LiDAR* скенирања, *KIRI* енџина и виртуелне стварности (ВР) како би испричало причу о

некадашњој електрани *Снага и Светлост* на Дорћолу, Београд. Та некадашња електрана, симбол индустријске модернизације и енергије, данас је рушеван објекат, али њен дух и слојеви историје остају неисцрпан извор инспирације.

Пројекат повезује физички простор са дигиталном реконструкцијом и апстрактним уметничким изразом, како би посетиоце провео кроз време, простор и енергију. Истражује судбину индустријског наслеђа — његов пад, али и потенцијал за обнову кроз уметност и технологију.

Пројекат истражује како индустријско наслеђе, иако физички уништено, може наставити да постоји као симбол колективног памћења и будућег потенцијала. Уз помоћ савремених технологија, простор се не доживљава само као реликт прошлости, већ као место које позива на размишљање о томе како обнављамо, трансформишемо и памтимо нашу историју.

Сарадници: Лука Лазовић, Георгиј Молодцов, Марко Гранић (ВР), Лазар Михајловић (звук).

Stream of Light

Predrag Terzić

VR installation, 2025

Industrial buildings are a testimony of technological development and changes in the rhythm of life during the 20th century. These buildings often retain the impression of human labor, functional aesthetics and the power of collective will. However, when objects go out of use, they become a breaking point between the past and the present - a symbol of decay, but also the potential for creative transformation.

The power plant Power and Light was built in 1932 as a part of the planned electrification system of Belgrade, and symbolized the technological progress and urbanization of that era. Designed in a modernist style, the power plant was not only a utilitarian building, but also an aesthetic expression of the engineering and architectural aspirations of the time. Over the years, the power plant fell into disuse and became part of the neglected industrial landscape.

Through the Stream of Light project, which uses technologically sophisticated tools, it also has social involvement, setting itself as an example of how contemporary art can be the initiator of changes and deep reflections on cultural heritage. This immersive artwork uses a combination of LiDAR scanning, the KIRI

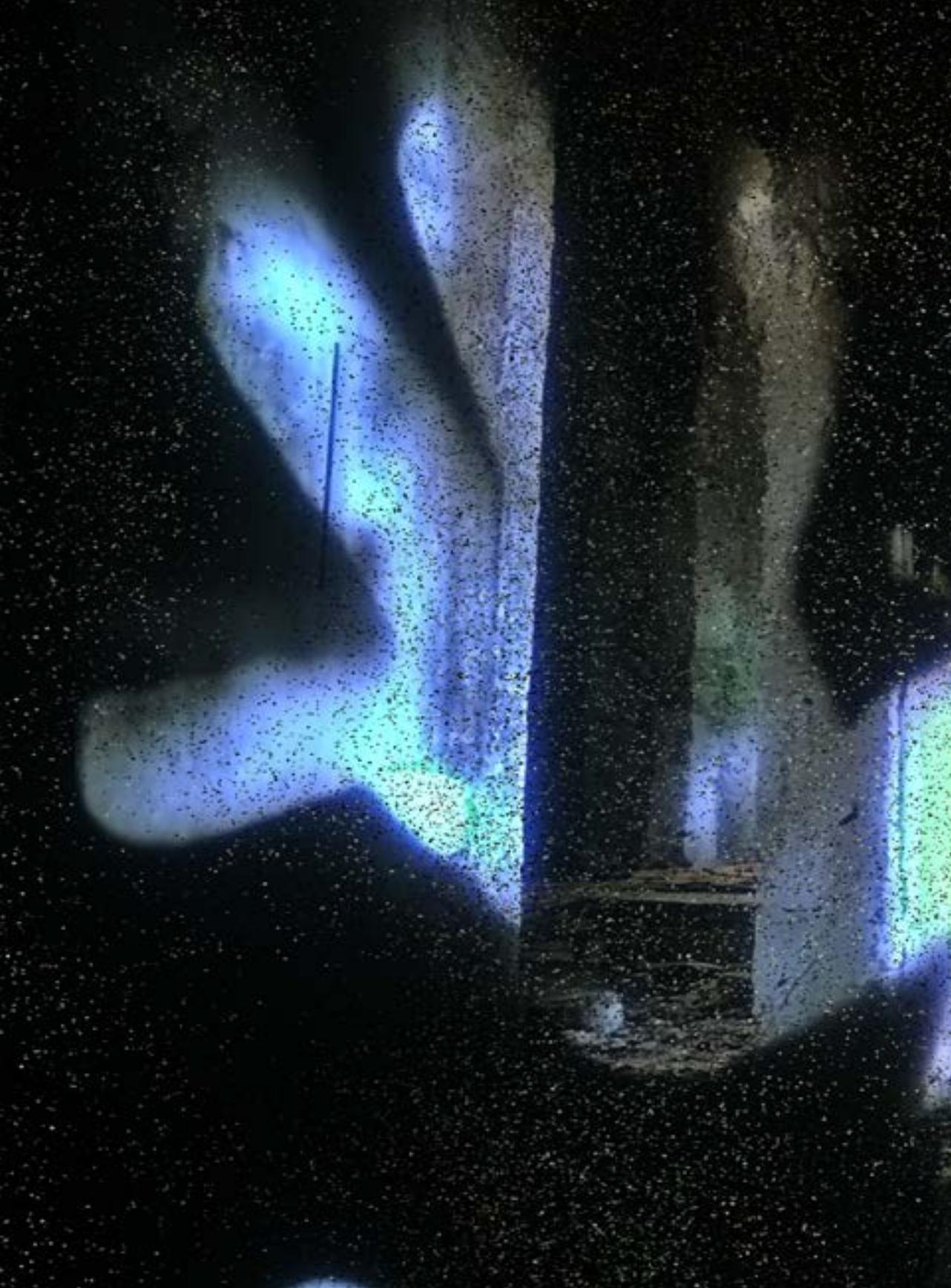
engine, and virtual reality (VR) to tell the story of the former power plant Power and Light in Dorćol, Belgrade. This former power plant, a symbol of industrial modernization and energy, is now a devastated building, but its spirit and layers of history remain as an inexhaustible source of inspiration.

The project connects physical space with digital reconstruction and abstract artistic expression, in order to transport visitors through time, space and energy. It explores the destiny of industrial heritage—its decline, but also its potential for renewal through art and technology.

The project explores how industrial heritage, although physically destroyed, can continue to exist as a symbol of collective memory and future potential. Through modern technologies, the space is seen not only as a relic of the past, but as a place that invites reflection on how we restore, transform and remember our history.

Credits: Luka Lazović, Georgij Molodcov, Marko Granić (VR), Lazar Mihajlović (sound)

Енергија прошлости, визија будућности

Сањин Ђоровић

Интерактивна инсталација, 2025.

Пројекат истражује судбину београдске термоелектране *Снага и светлост* кроз покушај очувања њеног облика, духа и значаја путем дигиталне уметности, пружајући посетиоцима прилику да се повежу са њеном прошлошћу, садашњошћу и могућом будућношћу.

Поред архивске грађе, коришћена је и фото и видео документација коју је уметник прикупио на локацији, као и делови мастер рада српског архитекте и дизајнера Андреја Мишића, који је покушао да удахне нови живот овом објекту. Његова идеја је била да се Музеј Николе Тесле премести на ову локацију, обogaћен додатним пратећим садржајима.

Коришћењем одређених софтверских алата, сензора, камера и пројектора, уметник обрађује *LiDAR* скенове, фотографије, видео-записе и 3Д моделе електране како би креирао уникатни колаж, дигиталну визију простора. Инсталација посетиоцима омогућава интеракцију са визуелним приказима — померањем и трансформацијом слике, они постају активни учесници у процесу истраживања и реинтерпретације индустријског наслеђа.

Када нема посетилаца испред инсталације, дело се приказује као скуп делимично артикулисаних, динамичних честица које се изнова јављају и нестају у краћим временским интервалима, а изведене су из приказа скривених у доњем слоју. Посетиоци својим покретима померају честице, откривајући друге визуелне елементе који се смењују и омогућавају увид у сва три временска раздобља. Кроз светлосне

контуре, динамичне визуелизације и ефекте који одражавају пропадање и регенерацију, рад покушава да оживи дух овог историјског места.

Дигитална интерпретација електране није фиксирано дело, већ жива, интерактивна структура која мења свој облик и значење у зависности од тога како је посетиоци доживљавају и са њом интерагују. Сваки посетилац уноси сопствену перспективу, постајући део креативног процеса и на јединствен начин довршавајући дело. Њихово искуство и реакције додају нови слој тумачења читавом процесу.

Овакав однос према прошлости и њеном доживљају дотиче и филозофију Анрија Бергсона, која наглашава да сећање није пасивно складиште прошлости, већ активан процес који обликује наше поимање садашњости. Инсталација не само да представља архиву електране кроз дигитални приказ, већ посетиоцима омогућава да својим покретима и интеракцијом реконструишу њену прошлост и сагледају могуће будућности. На тај начин, они напуштају улогу традиционалног пасивног посматрача и постају извођачи уметничког дела.

Рад такође истражује везу између материјалног света и сећања, позивајући посетиоце да постану активни учесници у стварању значења овог индустријског споменика.

Сарадници: Андреј Мишић, архитекта и дизајнер, Ана Крстајић, композиторка.

Energy of the Past, Vision of the Future

Sanjin Ćorović

Interactive installation, 2025

The project (interactive installation) explores the fate of the Belgrade thermal power plant Power and Light by attempting to preserve its form, spirit and significance through digital art and providing visitors with the opportunity to connect with its past, present, and possible future.

In addition to archival materials that show the past, photo and video documentation that the artist independently collected on location for showing the present, parts of MA Thesis of the Serbian architect and designer Andrej Mišić, who tried to breathe new life into this building, are also used. His idea was to move the Nikola Tesla museum to this location, enriched with additional accompanying contents.

Using specific software tools, sensors, cameras and projectors, the artist processes LiDAR scans, photos, videos and 3D models of the power plant to create a unique collage, a digital vision of the space. The installation allows visitors to interact with visual representations - by moving and transforming the image, they become active participants in the process of research and reinterpretation of industrial heritage.

When there are no visitors in front of the installation, the work is displayed as a set of partially articulated, dynamic particles that are reborn and die at short intervals, derived from representations hidden in the layer below. Visitors move the particles with their movements, revealing other visual elements that alternate and allow them to peek into all

three time periods. Through light contours, dynamic visualizations and effects that reflect decay and regeneration, the work attempts to revive the spirit of this historic site.

Digital interpretation of the power plant is not a fixed work, but a living, interactive structure that changes its form and meaning depending on how viewers perceive and interact with it. Each visitor brings their own perspective, becoming part of the creative process and completing the work in a unique way. Their experience and reactions add a new layer of interpretation to the whole process.

This attitude towards the past and its perception touches on the philosophy of Henri Bergson, especially his work "Matter and Memory". Bergson emphasizes that memory is not a passive repository of past events, but an active process that shapes our perception of the present. The installation not only represents the archive of the power plant through digital displays but also allows visitors to reconstruct its past and see possible futures through their movements and interaction. In this way, they leave the role of a traditional passive observer and become performers of the artwork.

The work also explores the connection between the material world and memory, inviting visitors to become active participants in the creation of meaning of this industrial monument.

Credits: Andrej Mišić, architect and designer, Ana Krstajić, music composer.

Илуминација [БГД-25]

Sz. Berlin ± Panic

Кратки филм, 2025.

Пројекат је вишеслојан и комбинује различита професионална искуства чланова групе *Sz. Berlin ± Panic*, као што су професионално снимање филмова, снимање звука на терену, сонификација и уметничко-академско истраживање питања у вези са архитектуром, напуштеним локацијама и индустријским наслеђем. *Sz. Berlin* има дугогодишње искуство у извођењу и истраживању бивших војних и индустријских локација, посебно у контексту бивше Југославије. Ове технике су развијене од звучно-архитектонске интервенције на *Првом бијеналу машине времена* у Титовом бункеру у Коњицу, 2011. године. Од оснивања *Sz. Berlin ± Panic* 2022. године, ова архитектонско-визуелно-сонична истраживачка пракса је усавршена на неколико локација у Истри и Ријеци.

Истраживање термоелектране *Снага и светлост* и њене историје, и сличних објеката, увек је у фокусу уметничко-истраживачког процеса дуа. Не ради се о пукој документацији једне истраживачке посете локалитету, већ о својеврсној компилацији духа места и слојева историје које то место носи.

Филм је настао као резултат боравка на локацији током дужег временског периода. Приказује резултат јединствене уметничке резиденције на угроженом и заборављеном месту коме мало људи може да приступи.

Истовремено осветљава дух места на различите начине, трудећи се да с поштовањем забележи његову суштину. Снимањем из више углова у различитим временским условима и деловима дана, филм представља јединствене временске оквире и расположења напуштеног места. Генерише звук директно из архитектуре зграде, комбинујући га са архивским и професионалним снимцима начињеним у електрани. То је креативан дијалог са зградом и њеном историјом, са намером да истакне њену суштину и статус.

Надовезујући се на технике које су први пут коришћене у филму о напуштеној електрани у Влашкој, у Истри, филм наглашава величину и значај места и његово тренутно стање.

Фабрика електричне енергије, која је некада осветљавала град, пала је у таму заборавља. Ипак, за оне са уметничким оком, електрана и даље исијава квалитетом а филм је осмишљен да пренесе овај аспект њеног значаја. Фокусира се на најзначајније тачке структуре, крећући се од нејасних детаља и визуелних текстура до њених огромних дубина и пространства. Филм приказује место које је можда „постало“ рушевина, али које није изгубило ни снагу ни светлост.

Iluminacija [BGD-25]

Sz. Berlin ± Panic

Short film, 2025

The project is a multi-faceted one combining the different professional experiences of the members of Sz. Berlin ± Panic. These include professional filmmaking, field recording, sonification, and artistic-academic research on questions around architecture, abandoned sites and industrial heritage. Sz. Berlin has long experience of performing in and researching ex-military and industrial sites, especially in the ex-Yugoslav context. These techniques have been developed since Sz. Berlin's sonic-architectural intervention at the First Time Machine Biennial at Tito's bunker in Konjic in 2011. Since the creation of Sz. Berlin ± Panic in 2022, this architectural-visual-sonic research practice has been refined at several sites in Istria and Rijeka.

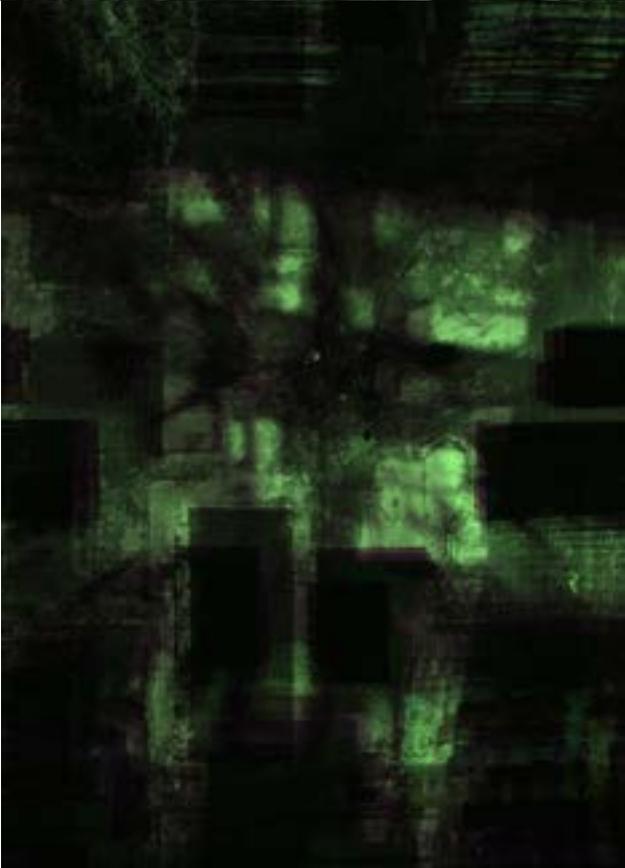
The exploration of Power and Light and its history is a durational manifestation of the duo's artistic-research process. Instead of a documentation of a single research session at a site, it is a compilation or distillation of the spirit and history of the place.

The film is the result of being able to dwell in the site for long periods without time pressure. In effect, it shows the result of a unique artistic residency in a threatened and forgotten site that very few people are now able to access. It shows the spirit of the

place in many moods and lights, attempting to respectfully capture its essence. By filming and recording from multiple angles in different weather conditions and times of day, it brings to light the unique timescales and moods of an abandoned site. It generates audio directly on site from the structure, blending it with archival documentation and professional footage shot on site. It is a creative dialogue with and through the site and its history, intended to highlight its remarkable essence and its status as a hall of abandoned light.

Building on techniques first used in a film about the abandoned power station in Vlačka, Istria, it emphasises the height and depth of the site and its fallen status.

A site that once illuminated a city has fallen into the darkness of obscurity. Nevertheless, for those with an artistic eye it still possesses a luminous quality, and the film is designed to communicate this aspect of its nature. It focuses on the most atmospheric and symbolic points of the structure, moving from obscure details and visual textures to its vast depths and expanses. The film depicts a site that may have "fallen" into ruin, but which has lost neither power, nor light.

Биографије учесника

Biographies of Participants

Давор Ереш је архитекта и истраживач. Његов рад обухвата архитектонски дизајн, наставу и истраживање, са фокусом на учење кроз архитектуру, (пост)продукцију архитектуре и питања савремености. Гостујући је предавач на Конфлуанс институту за иновације и креативне стратегије у архитектури у Паризу. Као практичар и едукатор, развијао је своју архитектонску методологију кроз вођење међународних радионица у Кадизу, Хелсинкију, Валети, Техерану, Лиону и Венецији.

Davor Ereš is an architect and researcher, whose work encompasses architectural design, teaching, and research, with a focus on learning through architecture, the (post) production of architecture, and the questions of contemporaneity. He is a visiting teacher at the Confluence Institute for Innovation and Creative Strategies in Architecture, Paris. As a practitioner and educator, he has cultivated his architectural methodology through leading international workshops in Cadiz, Helsinki, Valletta, Tehran, Lyon, and Venice.

Марко Пауновић је амбијентални уметник и звучни скулптор. Бави се синтезом електроакустике и амбијента, истражујући звучни потенцијал меланхоличне атмосфере изолованих пејзажа у оквирима минималистичке и дрон музике. Његов рад представљен је кроз звучне инсталације, звучне перформансе, радиофонска дела, звук за независне експерименталне филмове, као и кроз соло албуме и колаборације. Његови поетско-теоријски текстови представљају пример концептуалне

и језичке поезије ($l=a=n=g=u=a=g=e$), а уједно служе као полазишта за настанак његових композиција. Како својом ауторефлексивношћу говоре о самом чину властитог настајања, при сваком извођењу залазе у поље *lecture performance-a*.

Marko Paunović is an ambient artist and sound sculptor. He works with the synthesis of electro-acoustic and ambience while researching the sound potential of the melancholic atmosphere of isolated landscapes within frames of minimalism and drone music. His work is represented in sound installations, sound performances, radiophonic pieces, sound for independent experimental movies as well as solo albums and collaborations. His poetic-theoretical texts represent the example of conceptual and linguistic ($l=a=n=g=u=a=g=e$) poetry, and they are simultaneously the starting points for his compositions. As they speak about the act of its own genesis through its auto-reflexivity, as much as of its composing process, with every staging of his work Marko enters the domain of lecture performance format.

Иван Шулетић је дипломирао (2007) и завршио докторске студије (2015) на Одсеку за сликарство Факултета ликовних уметности у Београду. Излагао је на самосталним и групним изложбама у Србији и иностранству. Његова дела налазе се у јавним и приватним збиркама, укључујући Музеј града Београда, Колекцију уметности Европске патентне канцеларије у Минхену, Народни музеј у Крушевцу, Колекцију савремене уметности *Wiener Städtische*, Галерију савремене уметности у Нишу, и

друге. Шулетић је добитник прве награде Фондације „Владимир Величковић“ за цртеж (2018), награде „Ликовна јесен“ (2016), и друге награде Фондације Ниш Арт (2015). Запослен је као доцент на Архитектонском факултету у Београду.

Ivan Šuletić graduated (2007) and completed his doctoral studies (2015) at the Painting Department of the Faculty of Fine Arts in Belgrade. He has exhibited at solo and group exhibitions in Serbia and abroad. His works are in public and private collections, including the Belgrade City Museum, the European Patent Office Art Collection in Munich, the National Museum in Kruševac, the Wiener Städtische Collection of Contemporary Art, the collection of the Gallery of Contemporary Art in Niš, and others. Šuletić is the winner of the Vladimir Velicković Foundation's first prize for drawing in 2018, the "Fine Autumn" award in 2016, and the "Niš Art Foundation" second prize in 2015. He is employed as an assistant professor at the Faculty of Architecture in Belgrade.

Младен Лазаревић ради у области информационих технологија, са посебним интересовањем за машинско учење, биоинформатику, обраду сигнала и роботiku. Кроз учешће у различитим пројектима развио је мултидисциплинарни приступ кроз праксу континуиране сарадње и интензивне размене са математичарима, биолозима и фармацеутима. Своје професионално искуство гради кроз процесе анализе података, обраде слике, обраде текста и дигиталне обраде сигнала. Последњих седам година ради као инжењер за биоинформатику на развоју и евалуацији различитих метода анализе података, алгоритама и модела – како за апликације осетљиве на време тако и за оне које раде са великим количинама података. Истовремено, развија интересовање за свет уметности и концепте савремене естетике као шире области комуникационих стратегија, фокусирајући се на потенцијал бољег разумевања нашег света дефинисаног дигиталном продукцијом.

Mladen Lazarević works in the field of IT technology with a special interest in machine learning, bioinformatics, signal processing and robotics. Through participation in various projects, he developed a multidisciplinary approach through the practice of continuous cooperation and intensive exchange with mathematicians, biologists and pharmacists. He develops his professional experience through the processes of data analysis, image processing, text processing and digital signal processing. For the last seven years, he has been working as a bioinformatics engineer in the development and evaluation of various data analysis methods, algorithms and models, both for time-sensitive applications and for applications with large amounts of data. Simultaneously, he develops an interest in the world of art and its concepts of contemporary aesthetics as a broader area of communication strategies, focusing his interest on the potential for a better understanding of our world defined by digital production.

Зорана Милићевић (1994) докторирала је на Факултету ликовних уметности у Београду (2024), а основне студије сликарства окончала је на Академији ликовних уметности у Требињу (2018). Добитница је награде за најбољег студента Одсека за сликарство (2017), прве награде за цртеж на Међународном бијеналу радова на папиру у Приједору (2022), похвале за рад на Бијеналу таписерије у Београду (2022), као и специјалне награде на фестивалу Наука на сцени – Србија (2023). Њен пројекат *Scoby* добио је признање за изузетан допринос и иновације у различитим STEM областима. Зорана је излагала на бројним групним и самосталним изложбама у Србији и иностранству. Међу најзначајнијим самосталним изложбама издвајају се: *Биоморфни простори осаме*, Галерија ФЛУ, Београд; *Биоморфни простори осаме vol. 2*, Галерија Меандер, Апатин; *Обећавам да нећу одустати од бављења уметношћу* – изложба финалиста, Гете институт, Београд; изложба на Универзитету Софија, Чијода Ку, Токио и учешће на 48. изложби цртежа и малог формата. Била је сарадница на пројекту

Art Sequences, међународној изложби у Кући легата у Београду. Чланица је УЛУС-а од 2021. године. У оквиру докторског уметничког истраживања реализовала је три значајна пројекта: *Ход по вуни*, Скандинавски павиљон, Београд; *Саће*, Музеј афричке уметности, Београд; и *Скала*, жива скулптура настала у лабораторији у сарадњи са професорима Биолошког факултета Универзитета у Београду.

Zorana Milićević (1994) earned her PhD at the Faculty of Fine Arts in Belgrade (2024), and obtained her painting degree from the Academy of Fine Arts in Trebinje (2018).

She received the award for the best student in the Painting Department (2017), the first prize for drawing at the International Biennial of Works on Paper in Prijedor (2022), as well as a commendation for her work at the Tapestry Biennial in Belgrade (2022) and a special prize at the Science on Stage Serbia festival (2023). Her project *Scoby* received recognition for outstanding contributions and innovations in various STEM fields. Zorana has exhibited in numerous group and solo exhibitions both in Serbia and abroad and some of the most notable solo exhibitions include *Biomorphic Spaces of Solitude*, FLU Gallery, Belgrade; *Biomorphic Spaces of Solitude vol.2*, Goethe-Institut, Belgrade; an exhibition at Sophia University, Chiyoda Ku, Tokyo; the 48th Exhibition of Drawings and Small Format. She was a collaborator on the *Art Sequences* project, an international exhibition at the House of Legacies in Belgrade. She has been a member of ULUS since 2021. Through her doctoral artistic research, Zorana realized three significant projects: *Walking on Wool*, Scandinavian Pavilion, Belgrade; *Honeycomb*, Museum of African Art, Belgrade, and *Scale*, a living sculpture created in a laboratory in collaboration with professors from the Faculty of Biology, University of Belgrade.

Ирена Павловић завршила је Архитектонски факултет Универзитета у Београду, интегрисане студије, чиме је потврдила своју страст према форми, функцији и уметности, а 2020. године

почиње да се бави шивењем и дизајном, оснивајући бренд у сарадњи са својом сестром под називом *Иде ми глатко*. Током школовања, активно је учествовала на више изложби које спајају уметност и архитектуру, међу којима се издвајају Пресалон архитектуре 2022., на коме представља свој рад *Перспективе*, као и изложба Визуелни речник Студентског града, са пројектом *Кабл*. Иренина истраживања су се, током школовања, често бавила односом архитектуре и природе, показујући да архитектонски простор не мора нужно бити супротстављена природном окружењу, што је неретко случај у пракси. Након успешно завршених мастер студија, запошљава се у компанији специјализованој за продукцију догађаја, где преузима улогу сценографа. Њена позиција обухвата креативни развој концепата, сценографије, те организацију догађаја.

Irena Pavlović studied at the Faculty of Architecture at the University of Belgrade, , confirming her passion for form, function, and art. In 2020, she started working in sewing and design, founding a brand in partnership with her sister called *Ide mi glatko*. Throughout her education, she actively participated in several exhibitions combining art and architecture, including the PreSalon of Architecture 2022, where she presented her work under the theme *Perspectives*, as well as the exhibition *Visual Dictionary of the Student City*, with her project *Cable*. Her research work during her studies frequently examined the interaction between architecture and nature, attempting to demonstrate that her profession does not necessarily have to take away from nature, as is often the case in practice. After successfully completed her master's degree in architecture, she joined a company specializing in event production, where she took on the role of set designer. Her responsibilities include concept development, stage design, and event organization.

Марко Весић (1999) је студент докторских студија и истраживач сарадник на Факултету музичке уметности у Београду. Поред стваралаштва у домену савремене

класичне и примењене музике, поезије и постконцептуалних уметничких пракси, своје истраживање усмерио је ка пољу примењене естетике и филозофије науке. Аутор је неколико научних радова, као и монографије „Логика [не]научног открића“ у чијем се фокусу налазе епистемолошка питања музичке теорије. Добитник је неколико награда за музичко и есејистичко стваралаштво, укључујући Прву награду УЉУС-а за композицију, Прву награду на уметничком хакатону „Ода Бетовену“, као и Прву награду фондација Лазар Вркатић и Конрад Аденауер за писану критичку мисао. Модератор је уметничких вечери, пише научнопопуларне чланке за неколико часописа и портала (Елементи, Талас, КуШ) и активно се бави популаризацијом културе и науке кроз јавна предавања. Његова музика је извођена у Србији, Црној Гори, Француској, Норвешкој, Јужној Кореји, Данској, Финској, Великој Британији, Ирској и Мађарској, док је његова поезија објављена у Рукописима 47, Зеленом коњу, Београдском кругу кредом и другим часописима.

Marko Vesić (1999) is a doctoral student in composition and a research associate at the Faculty of Music in Belgrade. In addition to his work in the field of contemporary artistic and applied music, as well as poetry and post-conceptual artistic practices, his research is directed towards the field of applied aesthetics and the philosophy of science. He has won several awards for musical and essayistic creation (First Prize of ULJUS for composition; First Prize of the artistic hackathon Ode to Beethoven as well as the First Prize of the Konrad Adenauer Foundation for an essay. He moderates artistic evenings, writes popular science articles for several magazines and portals (Elements, Talas, Kuš...), while engaging in the popularization of culture and science through public lectures. His music has been performed in Serbia, Montenegro, France, Norway, Denmark, Finland, the United Kingdom, Ireland, and Hungary, while his poetry has been published in Rukopisi 47, Zeleni Konj, Beogradski Krug Kredom and others.

Nik Panic (Никола Панић, 1968) је филмски редитељ, продуцент и сценариста. Започео је своју филмску каријеру 1991. године. Као део сниматељских или постпродукцијских екипа радио је на филмовима Ридлија Скота, Мајка Фигиса, Бибан Кидрон, Џона Ирвина, Мајкла Хофмана, Каролајн Томпсон, Роџера Јанга и других. Од 2000. године режирао је, снимао и продуцирао музичке спотове, кратке и промотивне филмове, као и позоришну представу „Бети Дејвис на ивици“, која је изведена широм Велике Британије, САД и Сингапура. Његов документарца „И победник није...“ приказиван је у америчким биоскопима у децембру 2017. године, а насловна песма је ушла у ужи избор за Оскара 2018. године. Између 2013. и 2015. године радио је и као продуцент аудио и промотивних видеа за УНИЦЕФ-ов пројекат „Давање прича“, серију анимираних аудио књига које читају Роџер Мур, Мајкл Кејн и други. Током 2022. године био је ко-продуцент документарног филма „Океанска ванредна ситуација: Струје наде“ за *ATI / The CW Network* у САД. Своју ди-џеј клупску каријеру започео је 1983. у Београду. Током 90-их и 2000-их, био је резидентни ди-џеј у лондонским клубовима *Slimelight* и *Pure Industrial*, а гостовао је у клубовима широм света као и на фестивалу *Exit* 2008. године. Од 2022. године је део уметничког дуа *Sz. Berlin ± Panic*.

Nik Panic (Nikola Panić, b. 1968) is a film director, producer, and screenwriter. He began his film career in 1991. As part of cinematography and post-production teams, he worked on films by Ridley Scott, Mike Figgis, Beeban Kidron, John Irvin, Michael Hoffman, Caroline Thompson, Roger Young, and others. Since 2000, he has directed, filmed, and produced music videos, short and promotional films, as well as the theater production “Bette Davis On the Edge”, which was performed across the UK, the USA, and Singapore. His documentary “And the Winner Isn’t...” was screened in U.S. cinemas in December 2017, and its title song was shortlisted for an Oscar in 2018. Between 2013 and 2015, he worked as a producer on audio and promotional videos for UNICEF’s “Giving Tales” project—a series of animated audiobooks narrated by Roger Moore, Michael Caine, and others. In 2022, he co-

produced the documentary "Ocean Emergency: Currents of Hope" for ATI / The CW Network in the U.S. He began his DJ career in 1983 in Belgrade. Throughout the 1990s and 2000s, he was a resident DJ at London clubs Slimelight and Pure Industrial, and performed at clubs around the world, including at the Exit Festival in 2008. Since 2022, he has been part of the artistic duo Sz. Berlin ± Panic.**

Алексеј Монро (1969) је аутор књиге „Испитивање машина: Лајбах и НСК“ која је објављена у Словенији, Француској у Немачкој. Његов рад о Лајбаху / НСК објављен је у многим публикацијама, а написао је и уредио белешке на омотима неколико албума Лајбаха. Његова главна истраживачка интересовања укључују модерну и индустријску архитектуру, и индустријску и електронску музику. Године 2010. суорганизовао је и модерирао међународни симпозијум о Лајбаху у оквиру програма поводом 30. годишњице Лајбаха, и био је програмски директор Првог грађанског конгреса НСК у Берлину. Сарађивао је на истраживањима за изложбу „НСК од Капитала до Капитала“ 2015. године у Модерној галерији у Љубљани. Његова друга књига је „Аутопсија: Танатополис“, о уметничком и музичком пројекту из бивше Југославије / Чешке. Уредио је књигу Грађанског конгреса НСК „Стање настајања“ и био један од уредника књиге „Одељење за естетику: Тотална државна машина“. Сарађивао је са Тест депт на филму из 2021. године „Записи из подземља“. 2023. године учествовао је у истраживачкој резиденцији R.o.R. у Шемпасу, Словенија, истражујући историју архитектуре Нове Горице. Такође је интердисциплинарни уметник (под именом Sz. Berlin), са самосталним изложбама у Лабину, Хрватска (2022) и Шемпасу, Словенија (2023). Од 2022. године је део уметничког дуа Sz. Berlin ± Panic.

Alexei Monroe (1969) is the author of the book "Interrogation Machine: Laibach and NSK", published in Slovenia, France, and Germany. His work on Laibach/NSK has appeared in numerous publications, and he has written and edited liner notes for several Laibach albums. His main research interests

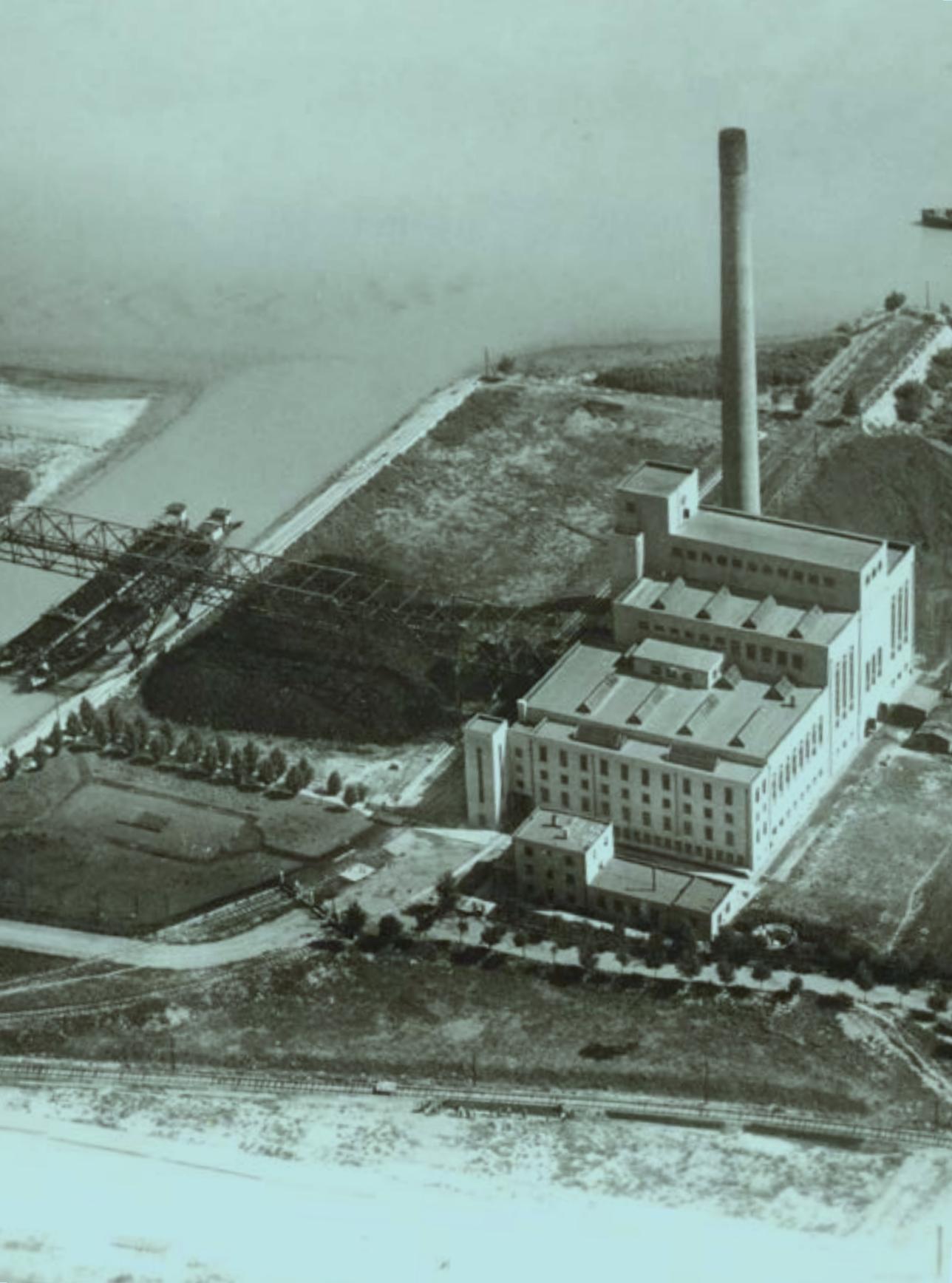
include modern and industrial architecture, as well as industrial and electronic music. In 2010, he co-organized and moderated an international symposium on Laibach as part of the events marking Laibach's 30th anniversary, and served as the programme director of the First NSK Citizens' Congress in Berlin. He was a research advisor for the 2015 exhibition "NSK from Kapital to Capital" at the Museum of Modern Art in Ljubljana. His second book, *Autopsia: Thanatopolis*, focuses on the artistic and musical project emerging from the former Yugoslavia and the Czech Republic. He edited the NSK Citizens' Congress book *State of Emergence* and co-edited "Est Dept: Total State Machine". He collaborated with Test Dept on the 2021 film "Notes from the Underground". In 2023, he participated in the R.o.R. research residency in Šempas, Slovenia, where he explored the architectural history of Nova Gorica. He is also an interdisciplinary artist (under the name Sz. Berlin), with solo exhibitions in Labin, Croatia (2022), and Šempas, Slovenia (2023). Since 2022, he has been part of the artistic duo Sz. Berlin ± Panic.

Предраг Терзић (1972) је дипломирао и магистрирао 2000. године на Факултету ликовних уметности у Београду, одсек сликарство, у класи професора Чедомира Васића. Члан УЛУС-а од 2001. године. Докторирао је на Интердисциплинарним студијама теорије уметности и медија на Универзитету уметности у Београду под менторством проф. др Дивне Вуксановић. Након завршетка магистарских студија почиње да интензивније излаже у земљи и иностранству. Радови му се налазе у више приватних колекција у земљи и иностранству. Излагао је на 23 самосталне изложбе и више од 40 групних изложби у земљи и иностранству (Немачка, Словенија, Белгија, Канада, Аустрија, САД, Италија, Грчка, БиХ, Црна Гора, Шведска, Пољска, Румунија, Бугарска, Кипар, Турска, Молдавија, Албанија). Запослен је на Факултету за медије и комуникације (ФМК), Београд.

Predrag Terzić (1972) graduated in 2000 at the Faculty of Fine Arts in Belgrade, Department of Painting, in the class of Professor Čedomir Vasić. Member of ULUS since 2001. He earned a doctorate in interdisciplinary studies of theory of art and media at the University of Arts in Belgrade under the mentorship of Prof. Dr. Divna Vuksanović. After completing his master's studies, he began to exhibit more intensively in the country and abroad. His works are a part of several private collections in the country and abroad. He Exhibited at 23 solo exhibitions and more than 40 group exhibitions in the country and abroad (Germany, Slovenia, Belgium, Canada, Austria, USA, Italy, Greece, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Sweden, Poland, Romania, Bulgaria, Cyprus, Turkey, Moldova, Albania). Employed at the Faculty of Media and Communications (FMK), Belgrade.

Сањин Ђоровић (1985) је визуелни уметник и продуцент са вишегодишњим искуством на великим пројектима различитих типова, како комерцијалних тако и у домену културе. Основне студије је завршио 2010. године на Факултету за информатику и рачунарство – смер за рачунарску графику и дизајн (Универзитет Сингидунум). Тренутно је у завршној фази мастер програма дигиталних уметности на Факултету за медије и комуникације (Универзитет Сингидунум), где се бави интерактивним инсталацијама, новим медијима, VR-ом итд. Током низа година је радио на бројним међународним продукцијама у региону и свету (Хрватска, Словенија, Румунија, Немачка, Белгија, Холандија, Уједињени Арапски Емирати, САД) где је стекао велико искуство у домену аудио-видео технологија, дизајна и програмирања светла, као и интеграције наведеног са различитим софтверима. Гостујући је предавач при међународном САЕ институту, где предаје употребу видео технологија и расвете у „живој“ продукцији. Као део ауторског тима, добитник је награде публике на 66. Стеријином позорју, као и на БИТЕФ фестивалу за представу „Као да крај није ни сасвим близу“, у целисти базирану на новим технологијама.

Sanjin Ćorović (1985) is a visual artist and producer with many years of experience working on large projects of various types, both commercial and cultural. He completed his undergraduate studies in 2010 at the Faculty of Informatics and Computer Science – Department of Computer Graphics and Design (Singidunum University). He is currently in the final phase of the digital arts master's program at the Faculty of Media and Communications (Singidunum University), where he deals with interactive installations, new media, VR, etc. Over several years, he worked on numerous international productions in the region and throughout the world (Croatia, Slovenia, Romania, Germany, Belgium, the Netherlands, the United Arab Emirates, USA) where he gained extensive experience in the field of audio-video technologies, lighting design and programming, as well as their integration with various software. He is a guest lecturer at the international SAE Institute, where he teaches the use of video technologies and lighting in “live” production. As part of the author's team, he won the audience award at the 66th Sterija Theater, as well as at the BITEF festival for the play “As if the end is not quite near”, based entirely on new technologies.

Изложбе у Ријеци и Трбовљу

Exhibitions in Rijeka and Trbovlje

Паралелно са изложбом у Београду, која је постављена у Галерији 51 Музеја науке и технике, у исто време ће одржавају изложбе у Ријеци и Трбовљу са радовима уметника који су изабрани на локалним конкурсима пројекта *FASIH*.

Parallel to the exhibition in Belgrade, which was presented at Gallery 51 of the Museum of Science and Technology, exhibitions were simultaneously set up in Rijeka and Trbovlje featuring works by artists selected through local *FASIH* competitions.

ТРБОВЉЕ, СЛОВЕНИЈА

TRBOVLJE, SLOVENIA

Зеница ока мога 1974

Ђејми Хадровић

Инсталација, 2025.

The Pupil of My Eye 1974

Đejmi Hadrović

Installation, 2025

VRT P. T. I. C. H – Визије брзих

трансформација: Перцепција кроз имерзивну кинематографску хиперреалност

Жига Павлович

VR инсталација, 2025.

VRT P. T. I. C. H – Visions of Rapid Transformations: Perception Through Immersive Cinematic

Hyperreality

Žiga Pavlović

VR installation, 2025

РИЈЕКА, ХРВАТСКА

RIJEKA, CROATIA

Од мене тече оно што се зове време

Гаја Радић

Мултимедијална инсталација, 2025.

From Me Flows What You Call Time

Gaia Radić

Multimedia installation, 2025

Дигитална Хартера

Харт-Арт колектив: Марија Конфић, Ениа Козарић, Ана Марија Лончар

Мултимедијална инсталација, 2025.

Digital Hartera

Hart-Art Collective: Marija Konfić, Enia Kozarić, Ana Marija Lončar

Multimedia installation, 2025

Хартера прича

Ана Комадина, Леа Миоковић, Вили Ракита, Михаела Сладовић, Андреа Станич.

Амбијентална инсталација, 2025.

Hartera Talks

Ana Komadina, Lea Mioković, Vili Rakita, Mihaela Sladović, Andrea Stanić

Ambiental installation, 2025

Организатори изложбе у Београду

Belgrade exhibition organizers

Центар за промоцију науке (ЦПН) је јавна институција, коју је 2010. године основало Министарство науке Србије са задатком да промовише науку и технологију. Центар, у складу са својим мандатом, програме и активности спроводи радећи са истраживачким и образовним институцијама у Србији и широм света, у блиској сарадњи са медијима, државним, приватним и невладиним сектором.

The Center for the Promotion of Science (CPN) is a public institution, established in 2010 by the Serbian Ministry of Science with the goal of promoting science and technology. In accordance with its mandate, the Center implements programmes and activities by working with research and educational institutions in Serbia and around the world, while working closely with the media, public institutions and the non-government and private sector.

Музеј науке и технике је јавна институција посвећена очувању наслеђа повезаног са историјом науке и технике Србије кроз спровођење истраживања и пружање заштите. Поред прикупљања, истраживања и заштите артефаката, Музеј такође има важну улогу у њиховој презентацији и интерпретацији с циљем подизања свести јавности о научној и техничкој култури, као и промоцији савремених научних достигнућа и повезивању науке и технике са уметничком праксом.

Museum of Science and Technology is a public institution dedicated to preserving heritage related to history of science and technology of Serbia through conducting research and providing protection. Besides collecting, researching and protecting the artefacts, the Museum also has an important role in their presentation and interpretation with the goal of raising public awareness about scientific and technical culture as well as promoting contemporary scientific achievements and connecting science and technology with artistic practice.

FASIH
Future Art Science
Industrial Heritage

The FASIH project is funded by the European Union through the grant agreement no. 101100300 concluded with the European Education and Culture Executive Agency (EACEA), under the powers delegated by the European Commission. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

CIP - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд
725:7.04(083.824)

СВЕТЛОСТ и снага индустријског наслеђа = The Light and Power of Industrial Heritage / [уредници Ада Влајић, Добривоје Лале Ерић, Иван Станић = editors Ada Vlajić, Dobrivoje Lale Erić, Ivan Stanić]. - Београд : Музеј науке и технике : Центар за промоцију науке = Belgrade : Museum of Science and Technology, 2025 (Београд = Belgrade : Birograf Comp). - 45 стр. : ilustr. ; 23 cm
Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Тираж 500. - Биографије учесника = Biography of Participants: стр. 37-42.

ISBN 978-86-82514-11-4 (MNT)

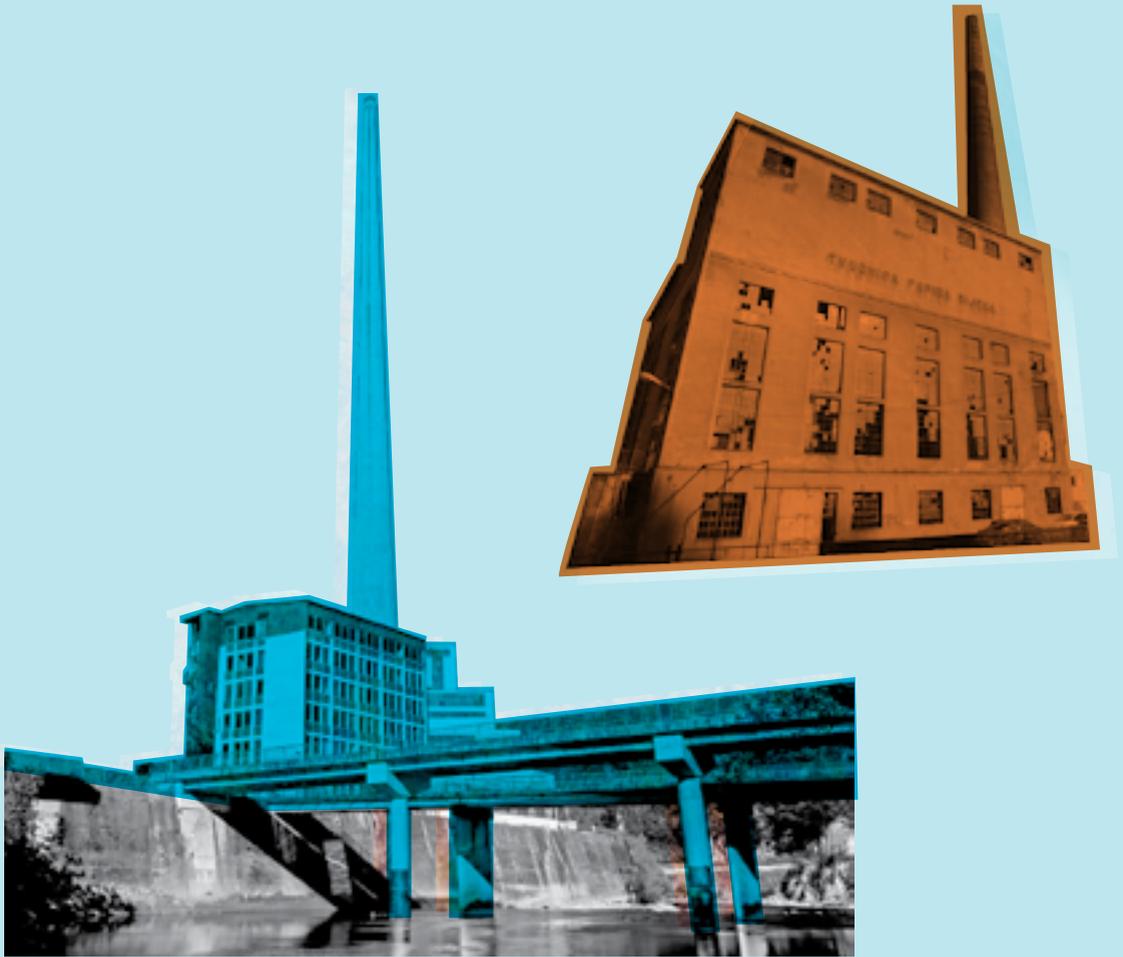
а) Индустријске зграде -- Уметнички аспект -- Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 168522505

ISBN-978-86-82514-11-4

9 788682 514114

This project has been co-funded by the European Union's Creative Europe programme under the grant agreement No. 101100036. Views and opinions expressed on this page are those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the European Education and Culture Executive Agency (EACEA) can be held responsible for them.